

Broj 10 • Ljubljana, oktobar 1933 • Godina XV

Bratu Engelbertu Ganglu

Prigodom njegove 60-godišnjice života

*Dobar pastijer, jer što kaže tnom,
I sam svojijem potvrđuje činom.*

Ivan Mažuranić.

Tiho, bez buke i reklame, približuje se nama Sokolima, a s time i čitavom našem narodu dvojni jubilej — jubilej ljubavi, rada, samopregora, neslomive volje, borbenosti, rada za pobjedu pravde, istine i jednakosti našega naroda i Sokolstva. Tih, kao što je uvek bio, skroman, što daje naročito obeležje u njegovom životu, radin i prožet ljubavlju prema svome bližnjemu, što ga uzdiže nad prosečne ljude našega doba, proslavljuje naš dragi brat Engelbert Gangl, I zamenik starešine Saveza SKJ, svoju šezdeset godišnjicu života i 30-godišnjicu plodnog nacionalnog sokolskog rada.

Brat Gangl rođen je 12 novembra 1873 u Metlici, u pitomoj Beloj Krajini, u Dravskoj banovini. Po svršenoj osnovnoj školi u svom rodnom mestu, polazi gimnaziju u Novom Mestu, koju svršava, da zatim pođe u Učiteljsku školu u Ljubljani, koju s odličnim uspehom završava 1892 god. Posvećuje se uzvišenom učiteljskom zvanju da bude bliže svome narodu, da mu pomaže, da ga vodi, da mu vida rane. Iza nekoliko godina službe polazi u Beč, gde se upisuje u Pedagošku školu, da se naoruža novim znanjem i da još bolje mogne upoznati ljude i život, da se nato s podvojenom snagom i ljubavlju preda narodnom radu. 1903 godine završava nauke u Beču i nastupa mesto na realci u Idriji, gde ostaje do svetskog požara 1914 godine. Već u školskim klupama oduševljava on svoje prijatelje i drugove, budi, govori, piše. Kao narodni učitelj svu je brigu ponajpre posvetio učiteljskom staležu. Već 1898 postaje članom predsedništva Učiteljske saveza i glavni urednik »Učiteljskog tovariša«, gde bodri, organizuje, piše. U tim mučnim danima našega naroda, kada je savkoliki naš narod bio jedno roblje tudina, on se ne žaca nacionalnog rada u čisto jugoslovenskom smeru. 1906 godine polazi u Beograd da stvori jedinstveni Učiteljski savez sviju jugoslovenskih učitelja. To mu, nažalost, nije uspelo iz političkih razloga Austro-Ugarske. Uspe mu pak organizovanje Saveza austrijskog slovenskog učiteljstva. Čim mu je uspelo organizovanje učiteljstva, prelazi br. Gangl na gospodarsku granu, da i u tom pravcu podigne učiteljski stalež. Učiteljska tiskara, kojoj stoji i danas na čelu,

Učiteljski konvikt, Učiteljska štedionica i posujilnica — njegovo su delo. Ljubav prema svome narodu, a naročito prema omladini, prema kojoj goji neograničenu ljubav, nuka ga da 1900 pokrene omladinsko glasilo »Zvonček«, čiji je urednik, u kojem radi i objavljuje bezbroj članaka, priča, pripovedaka i pesmica. Pokreće i poučni list za roditelje »Domače ognjišče« s prilogom »Naša bodočnost«, koji je bio namenjen slovenačkoj omladini. Ovaj prilog, koji je bio tako omiljen svesnoj omladini, prethodnik je današnjeg našeg naraštajskog lista »Sokolici«. Nijedan broj pomenutih listova nije ostao bez saradnje našeg dragog jubilarca.

U politički život stranaka br. Gangl nije nikada ulazio. Uvek je vruće ljubio svoj narod, bio on ispod Triglava ili Šar planine, ali pomagao mu je i radio za njega izvan okvira političkih stranaka; radio je prema svome uverenju kako je najbolje znao i umeo — i nikada nije pogrešio. Bio je samo jednom (1908) poslanik Kranjskog pokrajinskog sabora, iako protiv svoje volje, gde se zborom i tvorom zalagao i borio za prava i slobodištine svoga naroda i iskorišćavanih radničkih slojeva.

Videći životnu snagu i veliku budućnost Sokolstva, upoznavši se do u tačine sa sokolskom mislju i sokolskim poslanstvom, stupa on 1902 u Idriji u sokolske redove. Prihvativši sokolsku misao sa svom ozbiljnošću, zavolevši je sa svom svojom plemenitom dušom, predavši Sokolstvu sve svoje srce, vidimo ga već 1903 kao sokolskog časnika. Ove godine, dakle, slavimo i 30 godišnjicu njegovog plodnog aktivnog sokolskog rada. Naglašavam da slavimo mi tu retku godišnjicu, jer naš dragi brat Gangl, u svojoj skromnosti, u svojem tihom životu koji poznaje samo ljubav i rad, neće toga učiniti, smatrajući sve što je učinio samo svojom svetom dužnošću. Kada je bila 1910 osnovana sokolska župa u Idriji, postaje br. Gangl prvi njen starešina; tu razvija sve svoje sposobnosti, sav svoj nesebičan rad i župa mu beleži znatne i lepe uspehe. Naredne 1911 godine zauzima i mesto starešine idrijskog sokol. društva, gde se okupljaju oko njega seljaci i radnici, da ih uči, budi i vodi. Njegov plodonosni rad u lepoj i nezaboravnoj Idriji, koju je toliko zavoleo, prekine svetski rat. Za brata Gangla, kao i za sve naše svesne ljude, nastaju dani uzdisaja, bola, patnja i progona. Oslobodivši se fronte polazi u Prosek kod Trsta gde ostaje do italijanske okupacije, kada je prognan u slobodnu domovinu. U Jugoslaviji daju mu zaslužen priznanje i imenuju ga višim školskim nadzornikom u Ljubljani, na kojem položaju ostaje do 1927 god. kada je bio umirovljen. Čim je br. Gangl bio od Italijana izagnan i kad se je naselio u Ljubljani, prva mu je bila briga da nastavi sokolski rad. Odmah stupa u redove »Ljubljanskog Sokola«, matice jugoslovenskog Sokolstva, a zbog njegovog kao kristal čistog života — i nacionalnog i sokolskog — biva odmah biran u Slovenački sokolski savez. Njegov napredni i skroz jugoslovenski duh ne daje mu mira, i on se ne zadovoljava s ondašnjim plemenskim sokolskim savezima. Predlaže, a za to se i sav zalaže, da se čim pre osnuje Jugoslovenski sokolski savez, što mu i uspeva. Već 1919 godine na Vidovdan na I sokolskom saboru u Novom Sadu, osnovan je jedinstveni sokolski savez za čitavu našu otadžbinu — Jugoslovenski sokolski savez i brat Gangl postaje članom starešinstva. On ide dalje. Želi da se sokolski redovi i prosvetno podignu, da bude zdrav duh u zdravom telu. I uvada se prosvetni rad u Sokolstvo, rad, koji nam je toliko potreban i koji je do sada urodio

tako lepim plodovima. Rad brata Gangla sve se više ceni i on postaje sastavnim delom naše velike sokolske organizacije, te je već 1921 godine u Osijeku biran za potstarešinu J. S. S., dok ga 1924 godine ne vidimo na čelu celokupne sokolske organizacije u Jugoslaviji. Na tom položaju ostaje brat Gangl do 1929 godine, do osnivanja Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije. Osnivanjem Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije stupa na čelo celokupnog našeg jugoslovenskog Sokolstva Prestolonaslednik Petar, a brat Gangl mu je prvi zamenik. Još jednom je dano najviše priznanje sokolskom radu brata Gangla, priznanje, koje je došlo s Najvišeg mesta. Brat Gangl još i danas stoji časno na tom mestu, radeći neumorno i nesebično za dobrobit svoga naroda, svog ljubljenog Sokolstva i našeg Vladalačkog doma.

Brat Gangl naročitu je pažnju obratio sokolskom štivu, sokolskoj literaturi. Njegovi su članci i pesmice razasuti po svim beletrističkim, uzgojnim i nacionalnim listovima i revijama, a brojne knjižice o idejnim sokolskim pitanjima krasi svaki narodni dom, svaku sokolsku knjižnicu. U njima on na živ, shvatljiv, uverljiv način raspravlja sokolsku misao i poslanstvo Sokolstva u slovenskim narodima i uopšte u čovečanstvu.

Naš dragi jubilarac može bez grižnje savesti, bez teškoća oko svog dubokog srca i široke plemenite slovenske duše, da pogleda vedro i zadovoljno za svojim minulim godinama, za svojim plodnim radom. Njegove uverljive reči, njegovi zanosni, istinski i osećajni govori podigli su mrtvilo mnogih duša, njegovi književni proizvodi mnogima su bili melem na živim ranama, njegovi saveti uvek su odisali očinskom ljubavlju i čvrstom voljom da svakome pomogne i otare suze žalosti. Veselio se je sa svojim narodom nad svakim njegovim uspehom, oko mu je zasuzilo nad svakim njegovim neuspehom. Svojim istrajnim radom svakome je imponovao i imponuje, a svojom nesalomivom voljom i čistim značajem služi kao uzor starijim i mladim pokolenjima. Ali ono što mu daje apostolsko mesto među nama Sokolima i među našim narodom je to, da se uvek držao one poznate izreke Fignera: »ni koristi, ni slave«. Ta visoka izreka, koja je temelj sokolske misli, provejava u čitavom njegovom životu.

Našem bratu jubilarcu, dragom bratu Ganglu, želi naš list »Sokol« , kao i sav naš naraštaj, obilje sreće i zadovoljstva, da bi ostao još dugo i dugo zdrav, čio i veseo na vrhovima naše sokolske organizacije.

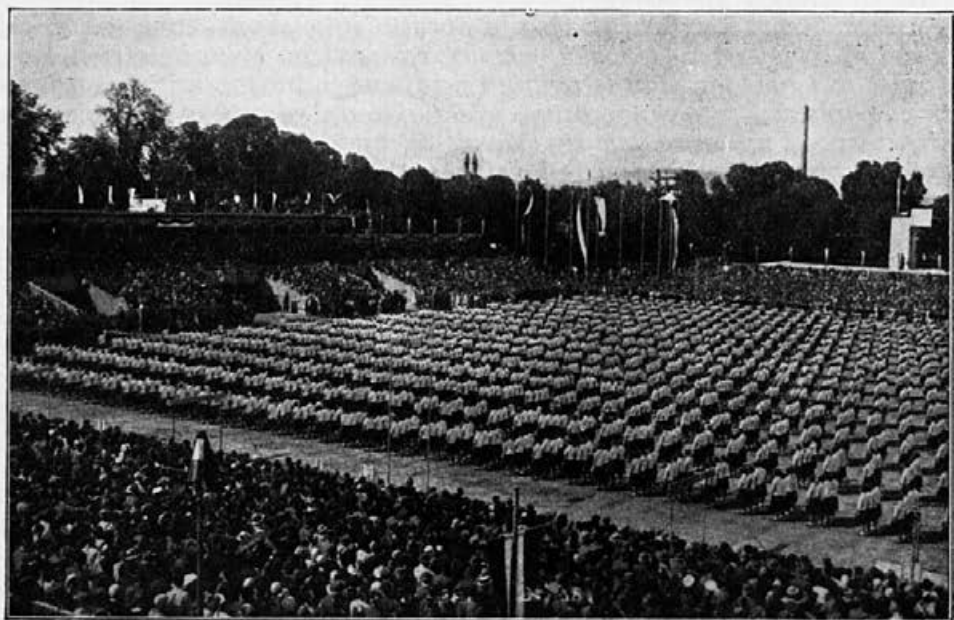
ZDRAVO!

Da postanem i ostanem zdrav Zoran Polič, Ljubljana

Stupiš li u vežbaonicu za naraštajskih, pa i članskih časova, kad bi morao život najviše da vrvi, neugodno te se doimlje praznina i neka tišina, koja tamo vlada. Gde bi trebalo da su stotine, tamo su jedva desetine.

Da tome potražimo uzroke ne bi bilo teško, ali ne bi također ni koristilo. Ipak bi oni, koji izbegavaju vežbaonice, morali biti svesni toga da beže pred zdravljem, dakle, pred svojom srećom. Ta danas više ne živimo u vremenima, kada su smatrali blede lice i nerazvito telo kao znak više duhovne naobrazbe. Zašto bi hteli da postanemo bolesnicima, kada je tako lako postati i ostati zdrav? Ti, koji si razvijen i zdrav, možda nećeš osećati potrebe za telovežbom (u vežbaonici), jer ti je draže slobodno kretanje u prirodi. Ali oni, čija su prsa tesna i mišice slabunjave, ne bi trebao da mimoide moguć-

nost da postane jednak s ostalima. Ta s redovitom telovežbom ne stepenuješ samo snagu, već uništavaš sve moguće klice bolesti, koje se sakrivaju iza tesnih grudi, odnosno da preprečiš njihovo useljivanje u se. Istina je da mnogi, koji traže zdravlja u telovežbi, očajavaju nad početnim neuspesima i obuzeti nekim fantazijama kažu: »Bolesni smo i samo kratak čas nam je odmeren, pustite nas, dakle, da u miru uživamo svoj život.« Svi takovi prepuštaju se trenutačnim željama, koje ih dovede do greha protiv samih sebe. Mnogi oslabe, jer se ogreše o zdravstvena pravila: ne dopuštaju da ih ogreju sunčane zrake, uživaju svakog dana žestoka pića, puše, zatrpavaju želudac s teškom hranom, udišu dan i noć zrak, koji su ili sami ili drugi izdisali u istim prostorijama i t. d. Tako se, razume se, stvori njihovo pogrešno mišljenje, da su im, naime, odbrojani dani.

I pokrajinski slet u Ljubljani 1933 — Proste vežbe članica

Ko ne neguje svoje telo, ogrešuje se o prirodu, koja ne propušta a da ne bi svaki greh kaznila. Otstranite, dakle, očajničke misli, hrlite u vežbaonice i tražite svoje zdravlje svuda, pa također i kod kuće! Jer, ako se ne umivaš svakog dana, ako se ne brineš za 7—8satno spavanje i ako se svestrano ne giblješ, sam si krivac svoje bolesti i nemoći. Svakog dana upotrebljavaj mrzlu vodu i udiši svež vazduh; ostavi da te ogreju sunčani zraci i svakog dana uposli, makar i za časak, svaku pa i najmanju mišicu. Mirovanje je protunaravno i prouzrokuje preranu smrt! Kretanje je život, umnožava i čuva životnu snagu do kasnih godina života. Kako su bolest i nemoć naš greh, moramo sami da stvaramo zdravlje i lepotu! Čemu da zanemarujemo svoje telo i da sakupljamo zamaljska dobra, koja nećemo moći kasnije da uživamo. Stoga su oni srećni, koji su oslobodili svoju dušu od pohlepa za bogatstvom i koji kažu: »Samo da sam zdrav!«

Sjediniti bogatstvo i zdravlje bio bi ideal čovečanstva. Imaš li da biraš — biraj drugo! Treba da si uvek svestan, da se odalečuješ od pravog ideala — zdravlja, ako uzmeš pa i najmanju količinu lekova! Nije uvek potreban lekar, već savetovanje sa samim sobom! Nekada su tražili kamen mudrosti i našli su ga u zdravom načinu života! Zaista je lakše uzimati lekove, nego izložiti svoje telo naporu, koji iziskuje telovežba. Ali posledice?

Niko ne sme da se zadovolji samo telovežbom u vežbaonici, već treba da toj telovežbi nadoda još i svoju kućnu vežbu. Izabirati vežbe za kućnu vežbanje nije teško, ta pune su ih knjige, a možemo ih i sami sastavljati prema svojoj fantaziji. Niti jedna neće štediti, a mnogo će ih pomoći.

Iz kućne telovežbe treba samo da isključimo trčanje, koje je lagano, jer time gimnastička vežba gubi od svoje vrednosti, ako je pak trčanje hitro diže prašinu, koju vežbač udiše i uspeh je negativan. Također nije razumno, da u kući izvodimo vežbu, koja se uvek može izvoditi u prirodi. U zajedničkoj telovežbi (kućnoj) moramo da se čuvamo preteravanja. Treba da razlikujemo gimnastiku od sporta. Gimnastičke vežbe radimo da podignemo telesno zdravlje, snagu, brzinu, izdržljivost i t. d. Sport pak gajimo zbog ličnog zadovoljstva i rasonode, i zbog postignuća pobeđe.

Dok su gimnastičke vežbe uvek korisne, sport je u nepravom obliku vrlo štetan. Čuvajte se, dakle, preteravanja u bilo kojem obliku. (Skačeš li da ojačaš mišice, spada to u gimnastiku. Skačeš li pak da pobediš druge, to je već sport).

Gimnastička vežba može ugodno da upliva na one delove tela, koji su toga najviše potrebni (racionalna), može također i da ih promaši ako nije izvađana u pravo vreme i na pravom mestu (neracionalna). Stoga jamačno više koriste one vežbe, koje izvađamo kod kuće, nego one koje izvađamo zajednički, jer ove poslednje koriste samo nekolicini. Zbog toga pak ne sme niko da misli da se može ograničiti samo na kućnu gimnastiku, koju može da provađa kada hoće, dok je kod zajedničke vežbe vezan na vreme. Zadatak zajedničkog vežbanja gimnastičkih vežaba je taj, da pruži pojedincima izbor onih vežaba koje može bez poteškoća da vežba kod kuće. Sem toga u vežbaonici su također i sprave, s kojima možemo da upotpunimo telesno uzgojni rad. Stoga se ne bi smeo niko da ograniči samo na jedan kraj, već bi trebao da započne u vežbaonici i da nastavi s radom oko svog zdravlja kod kuće.

S gimnastičkim vežbama želimo da postignemo to, da postane telo sluga, a ne gospodar. To znači da treba da je telo podvrgnuto našoj volji, a ne vlastitim trenutačnim zahtevima.

Svako može da žrtvuje za svoje zdravlje, uz telovežbu, još 15 minuta za kućnu telovežbu, koja ne sme biti, kao što je napred rečeno, nepromišljena i preterana. Svaki takav »kućni« vežbač treba da neguje svoje telo i s kupeljima i to s vodnim i s vazдушnim. S vodnim kupeljima otstranjujemo kožne izlučine. Kako se umivamo u jutro i na večer, gimnastičke vežbe najprikladnije su za isto vreme. Kod toga pak, razume se, niko ne sme da se plaši hladnih jutara i mora da se podvrgne vodnom kao i vazдушnom kupanju pri otvorenom prozoru. Treba da pazi da se previše ne ohladi.

(Nastaviće se.)

Љубљано бела, дивна ли си! . . .

Петровачки Правдољуб, Орловат

Како си нам лепих утисака оставила, мила наша Љубљано! Никада при поласку нисам ни мислио, да ћу бити толико очаран твојом лепотом. Пошли смо дан раније, само да бисмо могли да је прегледамо, да нам ништа не изостане. Иако је пут био доста напоран, ипак се није осећао умор, јер се ишло у Љубљану. Диван је то пут био за нас, који живимо у пространој равници Баната. Са мном у групи били су сами сељаци. Било је вредно посматрати лица и гестове, што су их правили ови, посматрајући дивне пределе што су се низали један за другим. Као у јесени, падала је ситна киша, кад је наш воз стигао у Љубљану. Раздраганих срдаца искочили смо из воза, а прва нам је брига била да сазнамо и нађемо стан, где ћемо отесети за време боравка. Брат на кога смо се обратили, дао нам је потребна упутства, те смо након краћег лутања стигли на место. Иако време није било баш погодно, ипак су улице биле пуне света, који је очекивао своје заиста драге госте. Једва смо дочекали да се мало одморимо, али је и тај одмор био кратак, јер смо хтели да идемо, како би могли што детаљније да прегледамо цео град с његовим знаменитостима пре него се напуни Љубљана с гостима.

Сутрадан је као у кошници врело у нашој реалци где смо ми коначили. Наступиле су затим пробе, на коначно и сам главни наступ, који је био изведен пред великим бројем гледалаца. Ох, каква ли је дивна и живописна била поворка тих црвених и разнобојних кошуља! И данас се сваки учесник тог нашег славља мора питати: да ли је то заиста била јава или сан? Јер, ако се узме у обзир, да је та поворка пролазила крај једног места читава два сата, онда је заиста чудо како се с тим одушевљењем могао дочекати и последњи у поворци. Клицању није било краја. Цвеће се није жалило, већ је од њега покривен цео пут где се поворка кретала. Срца су нам пуна захвалности, када се сетимо правог и искреног дочека браће Словенаца. При повратку у наше домове, ми смо понели само један утисак, који се најдубље урезао у наша срца, а тај је скопчан с уверењем, да је Соколству будућност осигурана као што му је и прошлост светла. И после овог, сјајно успелог слета снаге Соколства нема те силе, која нас може раставити. Једно смо и само једно остајемо! Ми, сељаци са севера наше лепе Отаџбине, сада ћемо још чвршћа бити веза народног јединства.

Нараштају драги, ти си и овога пута доказао, да си потомак славних Сокола-витезова чији ћеш ти достојан следбеник бити. Доведи у наша топла гнезда ону браћу, која још нису међу нама. Ако будемо овако наставили, моћићемо још више бити поносни, јер смо свесни да је наш несобичан рад упућен целини, за Краља и Отаџбину, а на страх и трепет нашим непријатељима, којима све ово наше напредовање нимало није по вољи. Браћо: 'век напред, — ни корака назад! И коначно: Победа је наша.

Što treba da zna svaki Soko i Sokolica?

Hajrudin Ćurić, Sarajevo

(Nastavak)

31) Kada se dobija sokolska značka i legitimacija?

— Sokolska značka i legitimacija dobivaju se 6 meseci posle upisa u sokolsko društvo (četu). Jedino uprava novoosnovanog društva (čete) može odmah dobiti sokolsku značku i legitimaciju.

32) Kada sokolska četa sme da nosi svoju zastavu?

— Sokolska četa sme da nosi svoju zastavu pri javnim sokolskim istupima i to ako za njom ima najmanje 20 članova (muških i ženskih).

33) Koje su dužnosti sokolskih četa?

— Dužnosti sokolskih četa su: da zajednički sa svojim društvom priređuju poljoprivredne izložbe, zatim, da same ili zajednički s ostalim četama priređuju javne istupe, zabave, proslave i međusobna natecanja.

- 34) **Zašto se osnivaju sokolske čete?**
 — Sokolske čete osnivaju se zbog toga, što Sokolstvo hoće da preporodi čitav naš narod i da podigne naše selo u kojem živi srž našega naroda.
- 35) **Koji su najvažniji članovi uprave sokolske čete?**
 — Najvažniji članovi uprave sokolske čete su: starešina, njegov zamenik, načelnik, prosvetar, tajnik, blagajnik i knjižničar.
- 36) **Što su dužni da posećuju članovi uprave sokolske čete?**
 — Članovi uprave sokolske čete dužni su da posećuju redovne i vanredne sednice. Redovne sednice se vrše jedanput nedeljno, a vanredne se vrše samo onda, kada se ukaže hitna potreba.
- 37) **Kojim putem obavlja uprava sokolske čete svoje poslove?**
 — Uprava sokolske čete obavlja svoje poslove nadležnim putem, t. j. obraća se u prvom redu svome sokolskom društvu, a ono, ako je potrebno, župi, a župa, ako je potrebno, Savezu.
- 38) **Kako utiče telesno vežbanje na ženu?**
 — Pravilnim telesnim vežbanjem, žena razvija i jača bočne, trbušne i nožne mišiće, što će joj, kao budućoj majci, mnogo koristiti.
- 39) **Kakva treba da bude Sokolica kao majka?**
 — Sokolica kao majka treba da bude uzor i primer ostalim majkama. Ona mora da odgoji svoju decu da ljube svoju domovinu, i da je brane do poslednje kapi krvi. Sokolica, kao majka, mora da bude kao majka Jugovića, koja u najtužnijim i najtežim časovima svoga života nije odavala svoga bola.
- 40) **Sme li Sokolica kao majka dozvoliti da joj deca psuju i lažu?**
 — Ne sme, jer ko psuje i laže, taj nije pošten i treba ga se bojati kao zmije otrovnice i izbegavati njegovo društvo.

(Nastaviće se.)

Društveni izlet sokolskega društva Ljubljana I Tabor

Sokolsko društvo Ljubljana I — Tabor je napravilo letošnje jesen peš-izlet u Beričevo v ljubljanski okolici. Izlet je uspel odlično. Udeležilo se ga je 297 dece, naraščaja in članstva z društveno godbo na čelu. Pričujoča slika kaže prostor počitka s sokolskimi izletniki.

Naš naraštaj je naša uzdanica, naša nada i naša budućnost. Da ne preteravam kada tako govorim o našem naročito sokolskom naraštaju, dokazuje nam i njihova ljubav prema telovežbi, želja za telesnim uzgojem, s kojim žele da postignu telesnu snagu, zdravlje i lepotu, a time duševne i moralne kreposti, koje su uslovi kolikoće i kakvoće našeg opšteg sokolsko-nacionalnog rada, uveti našeg stvaranja, napretka i života. Pravi i ispravni put, koji nas vodi k tim uzvišenim našim težnjama je telovežba — dakle sokolana. Sokolska telovežba nije sporedna stvar u našim sokolskim jedinicama; ona je izvor telesnog i duševnog života naše sokolske organizacije i čitavog našeg naroda. S toga se s pravom može kazati, da je svakom dobrom i svesnom Sokolu mesto ponajpre u sokolskoj vežbaonici. Kada bi se, naime, htelo omalovažiti i osporiti korist i neprecenivo dobro, koje nam pruža baš telesni uzgoj, — i kada bi se u našim sokolskim jedinicama prestalo s telesnim vežbanjem, — brzo bi se raspale takve jedinice, a s njima i celo Sokolstvo, a ako se i ne bi raspalo, ono bi samo životarilo, jer je telovežba jedan od glavnih stubova na kojima počiva Sokolstvo. Sokolstvu je jedna od glavnih svrha uzdržati svoj narod zdravim i pojačati njegovu telesnu snagu, da se u njega mogu uspešnije usadivati i u njemu razvijati duševne i moralne kreposti.

Moje je uverenje, da onaj brat, koji nije nikada vežbao i koji ne vežba, može imati smisla i ljubavi za Sokolstvo, ali sam nije potpun Soko. On može da bude dobar teoretičar, ali svestranost sokolskog uzgoja i sokolskih težnja leži u sokolskim domovima, u sokolanama, gde se mogu razmahnuti sve sokolske delatnosti. O tome nas uveravaju skoro svakodnevna iskustva iz sokolskog života. Uveravaju nas i opravdani postupci pojedinih župa, koje raspuštaju ona društva, koja uz druge sokolske grane delatnosti zapuštaju i tehnički rad. Teško je, naime, zamisliti sokolsko društvo, u kojem se ne bi provadao telesni uzgoj.

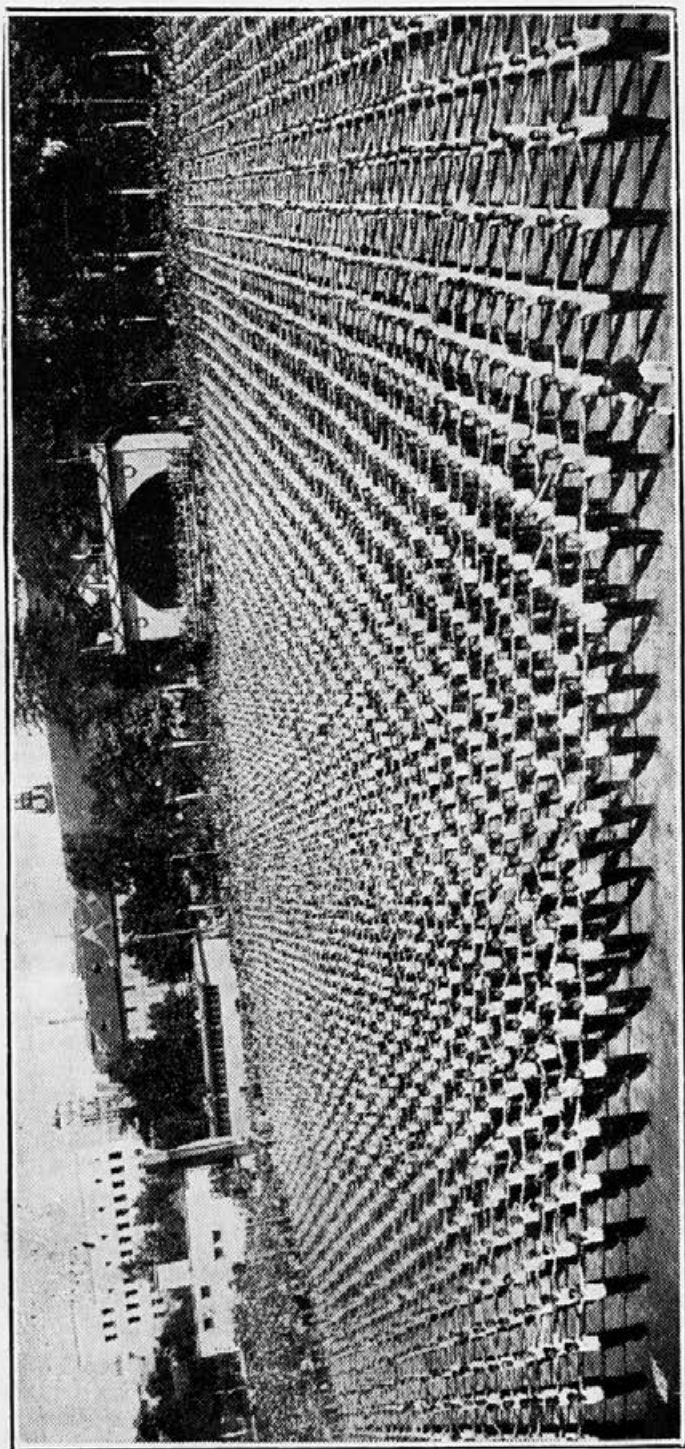
Svima je dobro poznato, da smo iza dugih patnja, kroz duge borbe i stradanja dospeli iz mraka k svetlosti, iz ropstva k slobodi, a samo u slobodi može pojedinac i narod uspešno da se razvija, stvara i napreduje.

Život ima vernu družicu, koja ga nikada ne ostavlja i ne sme ostaviti, a to je dužnost. Život i dužnost su nerazdruživi drugovi, kao što su i telo i duh, koji stoje u uzajamnoj vezi.

Danas je mnogo ljudi, koji rado izbegavaju vršenje svoje dužnosti, osobito kad im ne donošaju lične koristi i bučnog priznanja. Danas ćete naći mnogo ljudi, koji svagda, gdegod mogu, škrto otkidaju svaku i najmanju zaslugu i dužnost u svoju ličnu korist, umesto da je spremno i s ljubavlju polaže na oltar narodnog i državnog dobra i blagostanja. Pravi Sokoli, u takve i slične ljude, ne mogu se nikada ugledati. Progotovo ne sme i neće toga da učine svesni i kreposni naraštajci, jer su svesni, da svako dobro koje učine svome narodu i svojoj domovini, čine ga i sami sebi, da vrše kroz to samo svoju sokolsku dužnost. Zato sve dužnosti, koje imamo i koje izvršujemo prema svome narodu i domovini, neka budu dobrovoljno, zdušno, savesno i s ljubavlju izvršivane. — Uradimo li tako, budimo uvereni da ćemo moći ponosnije i smelije pogledati svakome u oči, da ćemo u svom srcu osećati zadovoljstvo i sreću radi izvršene dužnosti, radi dobra, koje smo doprineli opštem dobru svoga naroda.

Nastojmo delima svojim, u javnom i privatnom životu, ubediti našu okolinu, da ona u nama neprestano cvate i jača, da nas svuda prati i da će nas pratiti kroz celi život. Radom svojim koga s ljubavlju izvršujemo, pokažimo svima — i prijateljima, koji će se s nama veseliti i ponositi — i neprijateljima, koji će nam zavidati, ali potajno će nas ceniti, — da nas taj rad — ta ljubav čini sve jačima i jačima.

I pokrajinski slet u Ljubljani 1933 — Proste vežbe članova

Slika s Pokrajinskega zleta v Ljubljani

Petovar Milena, Ivanjkovci

29. junija je bilo. Na nebotičniku so se zbrali bratje in sestre, da se pokrepčajo in ogledajo našo belo Ljubljano, ki je v dneh sokolskega zleta sprejela v svoje okrilje zdrava sokolska srca in odprla na stežaj srca vsem, ki so hoteli prisostvovati veliki manifestaciji sokolske ideje. Zbrali smo se vsi, majhni in veliki; mnogi so prihiteli, da med brati in sestrami pozabijo bridkost in težo današnjega življenja.

Sedela sem pri kavi in opazovala zbrano družbo. Dosti jih je bilo. Vse pisano in veselo. Blizu mene so sedele 3 sestre, stare priproste ženske, ki so molče zrlle skozi oboke. Oči so mi obstale na družini: oče in 5 otrok, vsi v slavnostnih krojih. Bogato obložena miza, svilene rdeče srajce, dragoceno lepoticje je pričalo, da pri njih kriza še ni potrkala na vrata. Razgovarjali so se o Sokolu, o zletu, lepe besede, vredne sokolskega kroja. Naenkrat so se vsi zresnili, srepo so se uprle oči v brata, ki se je ustavil pri mizi. Prišel je iz Skoplja, denarja mu je zmanjkalo. Lačen je; upadel obraz, vdrte oči so nemo prosile. Družba je pozabila na prejšnji razgovor, padle so ostre besede, bratu z juga pa so se zasvetile oči, obnemel je in obstal. Vstala je priprosta stara žena z znakom na prsih in povabila brata k mizi, kjer so bile za njega odprte roke in odprta srca...

Sečam se . . .

A. M. Kruševac

Bili smo o Petrovdanu u Aleksandrovcu. Došli smo na poziv braće da zajednički priredimo javan čas i akademiju. Rado smo prihvatili poziv i proboravili smo jedno posle podne u malenoj, ali dražesnoj varošici — u centru naše župe. U društvu se radi samo s decom i s naraštajem. Starijeg članstva nemaju. Ali zar to može da zabrine sokolsko srce, kad vidi njihov podmladak — njihovo buduće članstvo. A ona mala vodnica dece? — Zar to nije buduća načelnica? — Zar to nije već sada naša radost i nada? — Samo nju kad posmatraš, znaš zašto toliko radiš, znaš u šta ulažeš svoj trud. A ova deca — ovi pravi još mladi Sokolići ulevaju nam volju da i mi ustrajemo, jer, eto, vidimo i osećamo kako rastu, kako se šire naši redovi; sad možda samo dečji, ali zar je to malo? A vam, mila deca, dragi Sokolići i Sokolice, hvala što smo se još jednom uverili da je naš put zaista dobar i da sokolski rad zaista vredi da u njega ulažemo i svoj trud i svoje slobodno vreme.

Kača in žaba

Rica, Ljubljana

Nekdaj je imela namesto žabe kača v žrelu dva glasilna mehurja, s katerima se je oglašala. Ljudje in živali so jo lahko slišali, vsak se ji je izognil in nobene žrtve ni mogla dobiti. Žalostno se je kača plazila okoli in pričakovala svojega konca.

Pa jo je srečala žaba in zamaknjena poslušala njen glas. Kača bi jo rada napadla, pa je bila tako trudna, da ni imela že nobene moči več.

»Prepustim ti svoja glasbila, jaz raje molčim, da me živali ne bodo slišale in bom lahko lovila« je kača ponudila svoj glas.

»Kdo naj mi pa vstavi tvoja glasbila?« je bila žaba radovedna.

»Nalovi mi nekaj mušic, da ne poginem lakote, a potom greva k zdravniku!« je odvrnila kača.

Žaba ji je nalovila nekaj mrčesa, ji privoščila črnega slinarja in šli sta.

Prišli sta k staremu ježu, ki je spretno vzel kači iz žrela glasilna mehurja ter ju vstavil žabi.

Žaba je veselo odskakljala in pričela kvakati. Odslej so vse žabe pričele peti in se veseliti svojega kvakanja.

Začul jih je Stvarnik in poklical je žabo - starko:

»Kdo ti je dal glasilna mehurja?«

»Jež ju je vzel kači in mi ju je dal,« je odkrito povedala žaba.

Bog se je nad ježem razsrdil:

»Odslej boš ves bodeč, da se te bodo živali bale in ogibale! Kako si upaš vtikati se v delo svojega Stvarnika? Kači sem dal glasilne mehurje, da bi poginila lakote, kajti zapeljala je prva človeka in kaznovati sem jo hotel. Pa si se ti vteknil vmes in prav zavoljo tvoje neumne modrosti bodo ostale kače še dalje na svetu!«

Jež je bil žalosten. Na hrbtu je začutil iglasto suktnjo, ki je ni bil nič kaj vesel. Odslej pridno sam zalezuje kače in jih ugonablja, saj še vedno upa, da jih bo kar sam iztrebil in dosegel pri Stvarniku odpušćanje. Kač je pa vedno več in tudi jež jih ne bo nikoli pregnal, čeprav jih pridno lovi, kajti zdaj nimajo več glasilnih mehurjev in se potuhnjeno plazijo med kamenjem in grmovjem ter ugonabljaajo svoje žrtve.

Moje mišljenje o Sokolstvu

Drinka Jelić, Banja Luka

Sokolska organizacija, i ako je današnje doba prilično teško po njen opstanak, i ako je još mnogi i mnogi ne mogu i neće da shvate, stoji još uvek na jednoj visini, na visini koja je dostojna sokolske časti, stoji na vrhuncu i strši kao orijaški pobednik, i plod Tirševog semena. Uvek je u razvoju, a u takvom stanju nalaziće se, dok bude postojala. Sokolstvo svaki ne shvaća na jedan način. Mnogi Nesokoli, a možda i Sokoli, koji misle da se Sokolstvo sastoji samo u telovežbi, varaju se. Po mom mišljenju, treba da se razume smisao i temelj na kojem Sokolstvo počiva. Nije samo dovoljno vežbati, a da se sokolsko ime može s pravom pridržavati. Telovežbom ne možemo udovoljiti našim sokolskim dužnostima, koje nas vežu kao lanci teški brod uz obalu, da se isti ne bi otisnuo i otplovio u nepovrat. Svaki pripadnik naše lepe organizacije treba da upozna istoriju našega Sokolstva, koje je, uzgajajući naš narod, telesno, moralno, nacionalno i napredno, postalo pokret neumrlog nam Tirša. Svaki Soko i Sokolica treba da bude tumačem vežbačke terminologije i da učestvuje ne samo na polju fizičkog rada. Nije dosta biti Soko i dušem i srcem, jer se telovežbom nikada ne mogu pokazati takove ideje i simpatije prema ovom našem tako lepom i zdravom pokretu, kao što se to može pokazati radom barem na jednom malom delu prosvetnoga polja.

Koliko nas ima, braćo i sestre, koji još ne razumemo smisao naše organizacije, koliko nas ima, ne samo nas Sokola, nego i uopće mlade omladine, koja misli da se Sokolstvo sastoji samo u vežbanju.

Mnogo je društava, koja se osnuju, počnu s radom ali brzo završe, nastanu razmerice u članstvu, nastanu svađe i mržnje dotičnoga društva i ono se raspada.

No kod Sokolstva nije tako. Jednak je svako. Nema razlike između jednog brata i sestre ni u kome pogledu. I dok se druga društva koja ne osećaju simpatije prema Sokolstvu raspadaju, Sokolstvo sa svojim radom osvaja mlada srca omladine i stalno napreduje.

Ko što rekoh, mnogo je i mnogo duša koje ne mogu da shvate što je Sokolstvo. Ne mogu da gledaju napredak ovoga tako lepog pokreta paće

osećaju odvratnost prema njemu. Ali uvereni smo, da će doći vreme, kad će se baš te iste duše malo svesnije udubiti u pitanje što je Sokolstvo, pa će doći do zaključka, da Sokolstvo nije ništa drugo nego jedna čvrsta i najjača organizacija koja do danas postoji i, koja je jedina sposobna da svakog pojedinca odgoji kao čoveka, koga rese sve najbolje vrline.

Zato, braćo i sestre, sledimo stope našeg neumrlog Tirša, imajmo vazda na umu njegove reči: »Veselo na delo!«

Ruža

Turgenjev

Zadnji su dani avgusta... Jesen je pred vratima.

Sunce je zašlo. Najedanput se tihi pljusak, bez grmljavine i groma, prolio nad našom ravnicom.

Vrt pred kućom gorio je obliven žarom večernjeg rumenila i dimio se posle kiše. Ona je sedila u sobi kod stola i gledala kroz otvorena vrata u vrt. Znao sam što se u taj tren zbira u njezinoj duši. Posle kratke, ali strašne duševne borbe, ona se u taj čas odavala čuvstvu kojemu nije više mogla da odoli.

Najedanput je naglo ustala, izašla brzo u vrt i tamo iščezla. Prošao je jedan sat. Prošao je i drugi. Nije se vraćala. Tada sam ustao i pošao za njom. Išao sam drvoredom kojim je sigurno i ona bila prošla.

Mračilo se. Spuštala se noć. Provlačila se tanka, bela maglica. Na vlažnom pesku puteljka belio se neki predmet. Prignuo sam se. Bio je mladi ružin pupoljak. Pre dva sata video sam ga na njezinim grudima. Podigao sam ga iz blata, vratio se u sobu i metnuo ga na sto, na ono mesto gde je pre ona sedila. Vratila se. Prošla je laganim koracima sobom i sela za sto. Lice joj je čas bledilo, čas rumenilo. Zbunjeno je ponikla očima da se ne sastane s mojim pogledom. Opazila je ružu i uzela je. Pogledala je blatne latice ruže pa mene. Zaplače.

— »Zašto plačete?«, upitah je.

— »Radi te ruže. Gledajte, kakova je!«

Pokušao sam da budem duhovit, pa sam joj rekao:

— »Vaše će suze oprati to blato«.

— »Suze ne peru, one pale«, odgovorila mi je, okrenula se peći i bacila cvetak u vatru.

— »Evo, oganj je spalio drage suze!«, uskliknula je, a njezine prekrasne oči pune suza nasmejale se veselo.

Prev. Radoslav Kovač — Sirova Katalena.

Naši pesnici

Bratu Engelbertu Ganglu, I. zameniku starešine Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

Dr. Voj. V. Rašić, Beograd

Što danas Soko srčan i sivi
Iz svoga gnezda svuda se kreće,
Na sreću roda jača se, živi
I svakom kraju ushićen leće. —

Od krasnog Ptuja i Maribora,
Snežnog Triglava što nebo para,
Do Peristera, Alpiskih gora
I Đevdelije, Dojrana stara.

I duž Jadrana, naše starine,
Sve do Karpata, Dunava plavna,
Preko Timoka, Stare planine
I Bregalnice, Vardara slavna:

Iz dvadeset pet sokolskih župa
Trista hiljada što danas leće, —
To Tebi kreće k'o jedna grupa
I nosi divno zahvalno cveće!

Trnovit put je kojim si poš'o,
Bratske ljubavi tu mnogo treba, —
Al' ipak cilju srećno si doš'o
Na radost braće i samog neba!

Od Tvog rođenja svih šeset leta
Ili pedeset istrajnog rada:
Proneše vrednost duž celog sveta, —
Bog te očuv'o orna i mlada!

Radi i dalje na poslu svome
I blago svakom ko tako radi:
Da rodu celom na radu tome
Život omili, život osladi!

A kada dođe kruna svih dela:
Da Kraljev krmar krmilo primi, —
Budi i tada ponosna čela
I složno skupa pridimo i mi!

I za to, Gangle, naš dragi brate,
Živi nam dugo il' bar još šeset, —
Jer ovo prošlo (to samo za Te!)
Prođe k'o trenut jedan, pet, deset!...

Samo nam budi uvek naš Soko,
Koračaj čvrsto i sudi pravo,
Al' slušaj klike duž i visoko:
»Sokole, mili, — zdravo nam! zdravo!«

20. X. 1933.

Ivan Albreht, Ljubljana

Molče strmi Ojstrica pod nebo,
molče Marija z Žihpolj se ozira,
molče z neba nam zvezde sijaje
na cerkve naše in domove,
na trate, polja in grobove,
le za srće — nobene zvezde ni?

Vendâr sto tisoč src še tu živi,
v vseh polje toplâ naša kri:
Čemu smo potlej se rodili,
če res za nas nobene zvezde ni?!

O, saj jo imámo, zvezdo vodnico,
vero v bodočnost, ki nas krepí:
Kakor je trdna visoka Ojstrica,
kakor je zvesta mati Marija,
taka je vera — naš véliki greh,
da v Korotanu na svojih smo tleh!

Našem »Sokoliću«

Jose Matešić, Generalski Stol

Petnaesto ljeto veće
»Sokolić« nas posjećuje,
Među braću našu kreće
Novo doba navješćuje.

Sve ga voli, sve ga čita,
Jer u njemu svega ima;
Svaki Soko za njega pita
I radosno svak' ga prima.

On je dika naših mladih
Sokolica, Sokolića —
Za ideje naše radi
Kroz nj mnogo Soko — ptića.

Lijepih štiva i pjesmica
U njemu se može naći,
Svaki redak i stranica
Lijepo zbori našoj braći:

Sokoli smo, snažna braća,
Što za dobro roda rade —
Stoga naša poput mača
Sve prepreke presječ znade.

Soko voli svoga brata
Makar koje vjere bio,
On slovenska čuva vrata
Vazda spreman, vazda čio.

»Sokolić« nas sve okuplja
S četir strane Otadžbine,
Sa svih strana braću skuplja
Da se slože i sjedine.

Nek i dalje mladež vodi
Vječnoj slozi braće troje,
V'jekom vjerni da slobodi
Na braniku zemlje stoje!

Гусле

Милан Викинић, Српска Моравице

Oj Slovenci, moja braho mila,
Što ste tужни очи затворили;
Ил' вас нека тама опколила,
Да сте, брахо, гусле одбацили?

Оне гусле које нас водише
Кроз крваво робовање оно,
Звуци њени род наш охрабрише
Певајући трагедију боно.

Гусле ове нас ослободише
Њима треба дохвалит слободу,
Ал' мед нама не видим их више:
Зар су мрске оне мому роду?

Из гусала славенски дух дише,
Који гуши почетак свих зала,
Из њих свако нашу мудрост сише
Зато, роде, не бацај гусала!

Šćepan Radojev

M. Pavićević, Zagreb

Kroza zimogroznu Dugu i Goliju,
Gdje javori puču od ciče i studi,
Gdje se gladni vuci kroz jaruge vijuju,
I vjetar sa kišom urla, šiba, gudi...
Gdje povorke ptica kuplju se u krvi,
Od kostiju humka do humke se diže,
A kroz hrpe mesa meškolje se crvi,
I grudi planina plamen munja liže.
Tu Radojev Šćepan ustanika glava
Zimuje i ljeti. Od zore do mraka
Na raskrscicama, gdje ne niče trava,
Čeka karavane mostarskih Turaka.
Mnoge silne vojske projezdije tuda
Pronoseći tajin Onogoštu gradu,

Svaki dubok klanac, svaka zemlje gruda
Naliti su krvlju ranjenih hiljadu.
Tu, gdje se borovi vrhovima tiču,
Dižu svoje krune u nebesu plava,
I gdje iz kostiju burjan trave niču,
Pade i Đuleka poturice glava.
Posl'je dugih borba, pobjeda i sječe
Tu na raskrscnici jednog strašnog dana
Krvava rijeka bujicom poteče
I pronese glavu Radojev Šćepana.
Golija još čuti, gleda krv i rane
I sumorna čela strši pod oblake:
Sluti kad će sunce Mostaru da grane
I vaskrsne mrke po krvi junake.

По блату

Јован Удицки, Срем. Митровица

Расквасила киша
путеве и стазе,
по блату и води
деца боса газе,

»Благосиљај блато,
дижи га до неба,
јер ти оно даје
колача и хлеба!«

а сељаци тромо
корачају, хуће
и гледају своје
послове и путе.

ал' се ипак нађе
један да се љути
господичић млади
рад' ципела жути'.

И село у блату
троши дане тако,
навикло на њега
подноси га лако,

»То проклето блато
ципеле ми каља!«
— и окора реч се
из уста му ваља.

»Лакше, брале, лакше!
Зар те блато вређа?«
— рећи ће му сељак
неки иза леђа.

Koračnica

Ivan Albreht, Ljubljana

Kakor zarja čez gore
v jasni dan korak naš gre.
Borcev krepkih smo sinovi,
sveti so nam njih grobovi,
sveta zemlja, ki rodi
svobodo iz njih krvi.

Vez enotna brate družī:
vsakdo domovini služi!
Lehe vse bomo zrahljali,
sveže brazde zaorali,
da za domovine čast
novo seme vzklije v rast!

Bog, ki vodil si očete,
daj moči nam svoje svete,
da njih delo dokončamo,
pokolenjem mladim damo
mir ponosa in moči,
ki iz svóbode žari!

Mostarskom Sokolu (1903 — 1933)

Hajrudin Ćurić, Sarajevo

Rasti i cvetaj na stazama rada
i širi miris besmrtnog Sokolstva;
budi uvek dika rodnog ti grada,
a nada i ponos Jugoslovenstva!

U zemlji tvojoj više nema mraka,
što ga je dugo dušman stvarao ljut —
sada te greje masa svetlih zraka
našega sunca i kazuje ti put.

Nad Neretvom brzom raširi krila
i klikí smelo da ti se ori poj:
neka te čuje na Veležu vila
i Sokola, tvoje braće, velik broj.

Rasti i cvetaj na stazama rada
i širi miris besmrtnog Sokolstva;
budi uvek dika rodnog ti grada,
a nada i ponos Jugoslovenstva!

Oj Sokole . . .

Milan Stefanović, Kreka

Oj Sokole, stupaj smelo,
Svak' Ti od nas sada kliče:
Tvoja mis' o nek' se širi,
Tvome delu nek' se diče.

Iz rana im vrela krvca lopi
Suvu zemlju i vlaži i topi,
A potok se za potokom niže, —
E, tako se Domovina diže!

Oj Sokole diko naša,
Ti nam večni budi spas
Snažnom moči Ti prikupi
U to kolo svijju nas.

A od sutra kad nastanu smene
Sečat' će se krvi prolivene
I spremati naraštaje nove
Radi sreće Domovine ove?

Preglejmo srca!

Ivan Albreht, Ljubljana

Preglejmo srca in preštejmo vse vrste,
do duše dna poglejmo si v oči
in kakor jeklo trdo stisnimo pesti,
a glave kvišku kot gré,

Visoko buta jeze in zavisti val —
ne dajmo, da razjoče Kosovska se mati!
Pa da je sojeno življenje dati,
ga Sokol — sin za mater rad bo dal!

ki nam za stražo jih sam Bog je dal!
Ponos in moč in vera v zmago
ohranijo nam domovino drago —
neverni bo v slabosti lastni pal.

Ponosno dvigni prapor slednji brat,
da šibkim v šir in dalj posveti,
sovragom reče: »Kdor če kaj imeti
od nas, naj pride — sam iskat!«

Preglejmo srca in preštejmo vse vrste
in kakor jeklo stisnimo pesti,
da mati Kosovska na veke nam živi,
ker roke njene blagoslov na nas rosé...

Biće bolje!

Dr. Voj. V. Rašić, Beograd

Blago nama i tebi i meni:
Biće vedro nebo se crveni,
Biće lepo posle bure, groma,
Biće divno posle strašnog loma.

Domovinu našu dičnu
Nek' obasja sjaj i sunce,
Gore, polja i doline
Naše šume i vrhunce.

A po polju posle ljute bitke
Leže kare, puške, sablje britke,
A vrh svega junak do junaka
Sokolovi od čelik gorštaka.

Oj Sokole, samo napred
U budućnost sjajnu kreni;
Celim svetom propevajmo
Da su živi još Sloveni.

Hoće, veruj, biće bolje svima!
Naša rasa Sokolova ima
Kojima je do imena svoga,
Do obraza i Gospoda Boga!

Legenda o Hrenu

A. Frančevič, Ljubljana

Z Olimpa Hron, nekod i Kron nazvan,
v davnini sivi stopil je na pot nižav
in čez Balkan jo mahnil v našo stran,
da videl bi, kako vrstnik Triglav
kaj ljudstvu vlada s sinjastih višav.

Čez Savo mahne na Dolenjsko.
Gredoč nakreti se na besno žensko,
ki neugnano zmerja si moža:
»Budalo, ti bezjak, tepigovec,
bedak, pehtan, haban, ti figovec!
Oglej si no košatega soseda,
kako ti s plugom njive izpodjeda!
Le zajec svojcev brani ne zna.
Osliček sivi in pa ti — sta dva.«

Tako razustno ženska se repenči,
rohni, razsaja in razgraja rezno,
da Hron jo posvari domala jezno.
A kaj je raglji za besedo trezno!
Še huje pika, sika, vzklika
in ne ustavi prej jezika,
da Hron ga zgrabi ter izpuli.

»Če moreš, pa še dalje tuli!«
veli ji Bog in vrže ga na vrt,
kjer premeni v koren se hud in trd.
Poslej zatreti ga ni več mogoče,
a kdor ga jé, pogosto se razjoče.
Po Hronu »hren« se danes imenuje,
za dom njegov pa Kronovo še sluje.

Istarskoj braći

Od Triglava sniježnog do Soče plave
Istru nam cijelu obavi magla,
koja je došla sa zapada slavnog
i prekrila sunce slobode divne.
Ne čuje se više slovenska pjesma
kroz istarske dolove, polja i šume.
Sve je u tuzi i žalosti teškoj,
al' očaj ne osvoji istarsko srce.

Osvajač gordi tlači nam brata,
a Istranin trpi, nada se i šuti,
dok šutit može; al' dugo neće.
Bol će istisnut iz grudiju roba
poklič taj silan i krasan: — Sloboda!
A na uzvik ko vjetar silni
dić' će se more slovensko naše
i satrt dušmana Latina kletog.

Svi Sloveni od Jadrana sinjeg
do hladnih obala Bijeloga Mora
dić' će se složno da svete brata, —
da mu donesu slobodu zlatnu.
Sa istoka doć' će sunce slobode,
u čijem će sjaju bljesnuti Učka,
čije će zrake veselo dirnut'
prozirnu vodu Mirne i Raše.

Opet će orit lugovi bajni
Slovenskom pjesmom slozi i bratstvu.
Pašće u zaborav bratski inati,
i sve će nas bratska ljubav povezat.
Istarska vila sa Učke Gore
zbrisaće suze sa lijepog lica,
i zapevat' pjesmu ljubavi, slozi,
slobodi zlatnoj i bratstvu našem.

Od te će se pjesme probudit Marko
i Matjaž kralj u dvoru svome.
Oni će ustati i biće srećni
Svi Sloveni od Soče do Ponta
Kad rod svoj vide u dobru i slozi.
tad' će se grijati na zracima sjajnim
slobode zlatne na zemlji onoj
koju svojom natopiše krvlju.

GLASNIK

Poslanica Slovenskom Sokolstvu. Pred kratko vreme izišla je iz štampe napred pomenuta knjižica u stihovima od brata Radovana Jovanovića, načelnika Sokolskog društva Kavadar. Knjižica obuhvata 16 stranica, a cena joj je Din 3. Naručuje se kod autora.

Milan Skrbinišek: »Božji volek in drugi«. Igre za mladinske odre. Ljubljana 1933. Učiteljska tiskarna. Str. 136. Priznani gledališki strokovnjak, režiser ljubljanske drame g. Skrbinišek, je zbral v tej zbirki, ki jo je posvetil spominu svojega očeta, šest svojih otroških igrice. Uvod je »beseda vodjem mladinskih odrov in misli za pouk dece o gledaliških vprašanjih«. Avtor razvija tu svoje misli o drami, dramatiki, o režiserju, igralcu in njih delu. Ker se posebno ozira na mladinsko literaturo in mladinske odre, bodo ravno te uvodne besede dale mnogo pobude in poguma ravno vzgojiteljem in poznavalcem naše dece. Zaključuje »z željo, da bi vodje šolskih odrov obujali v deci tisto ljubezen do igranja, ki izvira iz zavesti, da s svojimi nastopi služi — lepi stvari«. — Od posameznih igrice bi posebno omenjali ravno »Božjega volka« (3 prizori). Za božič je namenjena igrice v 2 slikah »Pod božičnim drevesom«. Mična je posebno igrice v 6 prizorih »Siroti Zorica in Marko«. Ker sta to dve gledališki siroti in je snov vzeta deloma iz igralskega življenja, bi še prav posebno opozorili nanjo. Otroški komediji v 6 prizorih »Spletkar Niko«, ki je zares posrečena, sledi pustna šala v 7 prizorih »Krinke«, ki je gotovo že zgolj igralsko najbolj zanimiva. To bo nekaj za otroški predpust. — Zbirko zaključuje simbolična slika »Vstajanje«, za katero

je napisal verze pesnik dr. J. Lovrenčič in katero je avtor režiral na Krekovem večeru l. 1918. v Trstu v gledališču »Politeama Rossetti«. — V splošnem moramo reči, da bodo te zbirke naši vzgojitelji zelo veseli. To so same male, toda profinjene igrice, lahko vprizorljive že zato, ker ne zahtevajo nobenih kulis in navlake in ker je vsako igro avtor strokovno-režisersko tako opremil, da tudi laik ne bo imel ž njimi nobenih težav. Ker ni v njih nobenih banalnosti, pač pa mnogo vzgojnih vrednot in dobrin, jih bodo starši zelo radi jemali v roke, še bolj pa otroci, katerim so namenjene. Zato zbirko vsem toplo priporočamo. Cena broš. 18 Din.

MODRA VRPCA

(Lužičko-srpska priča.)

Jednom je išla jedna stara žena sa svojim sinom preko visokih brda. Tako idući opazi dečak kraj puta modru vrpco gde leži, te upita majku, može li je uzeti. Majka mu odgovori: »Ostavi je, ko zna, šta je ova vrpca i kakav čarobnik ju je začarao.« Ali dečak nije mogao a da ne uzme vrpco kriomice. Dečak sveže vrpco oko pojasa. Čim to učini, oseti ogromnu snagu da bi mogao premeštati i brda. No materi ne reče o tome ništa, bojeći se da će mu vrpco uzeti, te baciti je. Već su dugo vremena išli brdima, ali još uvek nisu videli nikakva svetla. Zato su hteli da legnu i da otpočinu. Najedanput opaziše nedaleko sitno svetluckanje. Podoč prema tom svetlu, iako da se majka bojala, ne prebiva li možda tamo kakav div ili čarobnik. Ali dečak se nije bojao, uzdajući se u svoju snagu. Majka se nije varala. Kad su, naime, pokucali na vrata, otvori ih starac, te im dopusti da uđu. Bio je vrlo ljubazan. Naloži odmah vatru, donese krupnog vola, te ga metne celoga na vatru da se peče. Zatim ode po buretinu vina, te ih stane gostiti pečenjem. Ali majka ne jeđaše od straha ništa; mišljaše, naime, da je sve začarano i da će ih ovaj div onda

ubiti. Toliko više jedaše dečak, te uze buretinu vina u ruke te pijaše. Pošto se najede, uze div što je ostalo od pečenja, te izjede sve, zajedno s kožom i kostima i popije vino do dna. Onda uredi za goste gde će spavati. Majka je smela da legne u krevet, a dečak je morao u kolevku; ona je bila tolika da bi se velik čovek mogao u njoj da smesti.

Div i majka skoro se sporazumeše, ali im je smetao dečak. Još iste noći oni se razgovarahu, kako bi ga se rešili. Div reče: »Sutra ću ići u kamenolom; dečak mora sa mnom, pa ću već videti, kako ću uraditi.« Ali dečak svu noć nije mogao da spava, te je sve čuo. Ujutro zapovedi mu div da ide s njime zajedno u kamenolom. Dečak se ne opiraše i oni podoše zajedno u brda. Kad su nalomili dosta kamenja, reče div dečaku: »Podi onamo dole, te potraži nove provalije gde bismo mogli kasnije da lomimo kamenje!« Dečak pođe dole i kad je tamo bio, div je skotrljao velik kamen da ubije dečaka. Ali ovaj je rukom odbio kamen, te se vrati na brdo rekavši divu: »Ja ne idem više dole, pada kamenje, idi ti sam!« Div pođe. Ali jedva stiže dole, kad eto ti doleti u dolinu čitava jedna stena. Srećom dečak nije dobro gadao, te je stena pogodila diva samo u nogu. I što mu je razbio nogu, morao je sada da nosi diva kući. Kad stigoše kući, potuži se div materi da ne može dečaku ništa. Ali u noći razmišljahu oni opet, kako bi ga uklonili. Rano ujutru razbole se majka tobože na smrt, te kaže dečaku: »Idi, sine, te mi donesi lavljeg mleka, ono će me izlečiti.« Div je imao u svojoj bašti 12 lavova. Dečak pođe. Kad uđe u baštu, navališe lavovi na nj, ali on uhvati najvećega između njih, te ga smrvi. Ostali lavovi potrnuše, te mu legoše umiljavajući se pred nogama. Tako ih je mogao bez straha da pomuze. Lavovi su sada neprestano bili oko njega, više nisu nikako hteli da ga ostave. Radostan otrči sada dečak brže bolje materi, te joj kaže: »Evo ti, majko, lavljeg mleka!« Kad majka vidi da mu lavovi svojim pandžama nisu mogli nauditi, prepadne se veoma.

Sada pošalje div dečaka u baštu svoje braće, gde su bili lavovi dvanaest juta jači nego li on sam. Lavlje mleko materi nije pomoglo. Dečak je išao, te je nabrao pune džepove jabuka, no nije mogao a da ne pokuša jednu jabuku. Pošto je izjede, odmah ga uhvati dubok san. Tako ga opaziše divovi, te naumiše da ga ubiju. Ali dečaku dodoše lavovi u pomoć te ga čuvahu. Kad divovi dodoše, lavovi ih sve rastrgoše. Zatim se probudi i dečak i vidi, što se dogodilo.

Sada ide u divsku kulu. Tamo nađe divnu devojku zatvorenu te je pita, ko je i odakle je. Ona mu ispriča, da je kći misirskog kralja i kako je divovi za toliko vremena bacili u tamnicu, dok jednoga između njih ne uzme za muža. Dečak je oslobodi i ode kući. Div i majka još se jače prepadoše, te ne smedoše da ga opet kamo pošalju. Dečak je sada mislio da nije više u opasnosti, pa nije bio dovoljno oprezan, kad ga je majka pitala, gde ima onu modru vrpcu, pokaže joj je, otkopčavši svoje odelo. Majka mu ugrabi vrpcu, te je sakrije. Sada mu div izvadi oči, te ga baci u more da se utopi. Ali mu dodoše opet lavovi u pomoć, te ga odnesoše na obližnje ostrvo, gde ga hraniše. Jedan između lavova progonio je slepog zeca, ali nije mogao da ga uhvati. Napokon stigne zec do jedne bare, te se glavačke baci u nju. I kad opet iz nje ispliva, bio je već progledao. Lav sada brže bolje pojuri dečaku, te ga baci u baru i dečak odmah progleda. Zatim ga lavovi opet preneseše preko mora, te on dođe u noći u kolibu, gde je bio div s majkom i nađe onu modru vrpcu. Sveže je odmah oko pojasa, te ubije diva osvetivši se što mu je izvadio oči. Onda potera majku onamo, odakle je bila došla. Ali sada nije hteo da bude sam. Mislio je, da će ga uzeti za muža ona kći misirskog kralja što ju je spasio iz ropstva. Uputi se, dakle, odmah u Misir. Ali kralj nije hteo o njemu ni da čuje. On je, tobože, kćer prokleo, no onaj će je dobiti za ženu, ko je nađe za 24 sata, računajući od idućeg jutra. Ne nađe li je, izgubiće glavu.

Dečak je svakako hteo da potraži devojku. Dao se sašiti u medvedu kožu, te ga odvede jedan od njegovih drugova, kao medveda, u dvorac. Dečak je, naime, bio uveren, da će kralj medveda sigurno pokazati svojoj kćeri. I nije se prevario. Kad je medved počeo da igra, to se kralju veoma svidi, te zapovedi, neka medved ostane preko noći u dvoru. U pola noći kralj ustane, uzme ključ i medveda, te pođe pravo k moru. Tamo stane vući za nekakve konce, te se iz mora podigne jedna mala kućica, kamo je bio svoju kćer prognao. Kralj uđe s medvedom u tu kućicu te se opet vrati, pošto ga je pokazao svojoj kćeri. Kad je sutradan medveda nestalo, dođe dečak kralju; kaže mu da će potražiti njegovu kćer. Kralj na to pristane. Sada dečak ide, umesto da traži devojku, za 2 sata na igranku. Istom zadnji sat on se digne i zapovedi kralju, neka uzme ključ i neka pođe s njime. Kad je kralj video, da se dečak uputio pravo prema moru, stane vikati: »Gde je krvnik, već su prošla 24 sata!« Ali dečak govoraše:

»Jok, more, ima još 5 minuta vremena!« Za dve minute već su na obali mora. Dečak povuče za konce i kućica se stane dizati iz mora. Sada kralj uzme još glasnije dozivati krvnika. Upravo je kucao poslednji sat, kad je dečak razbio vrata na kućici, te mu devojka izađe sva radosna u susret. Odmah podu te se venčaju, te su dugo živeli srećni i zadovoljni.

Ré

Udaljenosti, određene šalicama čaja. Taj neobični način određivanja udaljenosti upoznali su, putujući kroz Tibet članovi ekspedicije na Mount Everest. Kad se neki dan kod jednog Tibetanca propitaše, kako daleko je do sledeće čovečje naseobine, tvrdiše ovaj, da im valja proći sigurno još tri šalice čaja. U prvi mah činio se naučenjacima ovaj odgovor zagonetan, no Tibetancu im je odmah protumačio što to znači: Tibetanci proračunavaju u ovim krajevima udaljenosti na putevima prema tome, koliko šalice čaja popiju; piju ih, name, u određenim razmacima. Prema tom neobičnom preračunavanju pokazalo se da iznose tri šalice čaja osam kilometara puta.

»Hladno« staklo. Neke francuske novine denele su vest o novom staklu, koje propušta sunčano svetlo gotovo neoslabljeno, a sunčanu toplinu pridržava. Propušta 65% svega svetla, a od topline, koju obično staklo istovremeno propušta, proguta 85%. Ovim novim staklom snabdevene prostorije izgube doduše nešto malo na jakosti svetla, ali zato ostanu kod najjačeg sunca ugodno hladne.

Za šalu

Izdala se. »Ti si zaista najnepristojnije dete na svetu!«, vikne očajno majka. »Ali će te stići kazna! Budeš li se i dalje tako vladao, biće jednom i tvoja deca tako nepristojna!« — »Aha, majko,« vikne Frane pobednički. »Sada si se izdala!«

Kobna zabuna. Iz dečje sobe dopire dirljiv plač jednog blizanca, dok se drugi zadovoljno smeje. — »Pa šta to bi«, upita otac začuđen. — Zadovoljni blizanc pokazuje na svoga zdvojnog brata govoreći: »Ništa, Micika je kupala samo njega dva puta, a mene uopšte nije.«

Poslušni sin. »Sada dignite svi ruke, koji želite da dodete u raj!« — Samo Pero nije dignuo ruku. — »Ti dakle ne bi hteo da dođeš u raj, Pero?« — Pero brizne u plač i promuca: »Ja bih v-već hteo, ali m-majka ho-hoće da-da dodem uvek po-posle škole o-odmah kući.«

Najvažnije. »Ivice, nemoj tako brzo jesti svoj sladoled. Čula sam jedanput za jednog mališana, koji je sladoled jeo brzo kao što ti, da je umro pre nego je pojeo drugu polovinu.« — »Ko je onda pojeo onu drugu polovinu?«

Iz uredništva

Naredni broj »Sokolića« izlazi kao dvobroj za novembar i decembar. U vezi s time upozoravamo naše saradnike da pošalju gradivo za ovaj dvobroj najkasnije do 20 novembra. Gradivo treba da se šalje na adresu: Uredništvo »Sokolića«, (za urednika brata Jerasa) Ljubljana. Lepi pot 4. Događa se, naime, da saradnici šalju svoja pisma, odnosno gradivo za »Sokolića«, lično na urednika, tako, da u mnogo slučajeva treba nadplaćivati razliku na poštarini. Šaljite, dakle, samo na uredništvo, jer su pisma u tom slučaju oslobođena poštarine.*

Rubrika: »Radovi našeg naraštaja« treba stalno da je ogledalo naraštajskog rada. Radovi naraštajaca i naraštajki treba da krase stranice ovog naraštajskog lista. Pišite, vežbajte se! Svoje radove davajte na pregled starijoj i iskusnijoj braći u svome društvu. Oni će vas mnogo toga naučiti i dati vam potrebne upute i pouke. Imate li zgodnih i lepo izrađenih slika, koje odgovaraju smeru pisanja »Sokolića«, pošaljite ih uredništvu, koje će ih pregledati i u koliko odgovaraju reproducirati u »Sokoliću«.

»Sokolić« izlazi sada u 3700 primeraka. Taj je broj i suviše malen za ovako ogromnu organizaciju, kao što je Sokolstvo, gde je učlanjeno na desetke tisuća naraštajaca i naraštajki. Napnite svoje snage i proširite »Sokolića« da bude početkom naredne godine postigao barem 5000 pretplatnika, a nato sve više i više. Svaki dosadanji pretplatnik neka nađe još jednog. Naraštajci i naraštajke, širite svoju sokolsku štampu! Zdravo!

* Kuverti treba da su provideni društvenim ili četnim pečatom i sa: Poštarine prosto.

Pošta uredništva

I. M. u S. Tvoj članak »Utisci sa sleta u Sušaku« je zastareo. O sletu je »Sokolić« doneo iscrpan izveštaj pre i posle sleta. Članak »Više sokolske svesti i discipline« je oštampam u »Sokolu na Jadranu«. Članak o sokolskom sletu u Ljubljani donekle je zastareo, a i govori o svemu drugome samo ne o sletu. Stoga ga ne možemo štampati. — Piši kraće članke. Obraduj samo jednu misao. Manje patosa. Više stvarnosti. Inače dobro.

J. M. u G. S. Tvoju pesmu »Prvome Sokolu Nj. Vel. Kralju, prigodom boravka na Plitvicama« ne možemo objaviti, jer nije s tehničkog gledišta dobra. Previše se ponavljaš. Narodni deseterac je dobar, ako je gladak i kad ne ide na štetu samog sadržaja. Inače su Tvoje pesmice dosta dobre. Javi nam se u prozi, to Ti ide mnogo bolje.

I. I. u K. Tvoju pesmu »Lutalica«, nismo objavili, jer stihovi vrlo hranljivo. Antiteze nisu uvek dobre. Imaš lepe misli, koje bi mnogo bolje došle do izraza u prozi. Nastavi!

M. S. u K. Tvoj članak »Pesma proleća« nije mogao biti objavljen, jer je sadržajno vrlo siromašan. Kloni se repeticija. Ne razbacuj se s rečima. — Pesmice »Molitva za nju« i »Zima« ne odgovaraju sadržajno za »Sokolića«. Piši u prozi. Ne sustani. Pišeš lepo i misli imaš lepe, samo više pažnje i truda. Tvoji prvi sastavci bili su vrlo dobri.

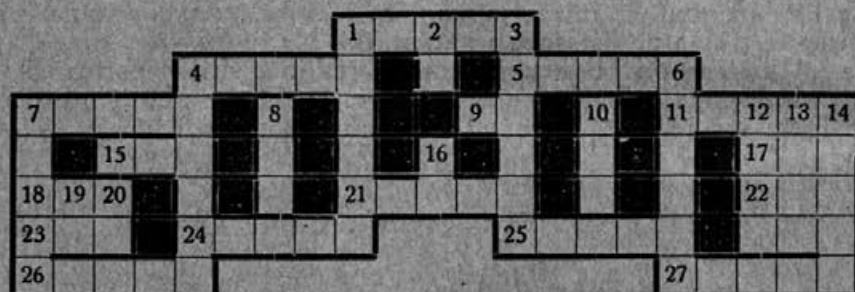
M. J. u B. »Životi beogradskih Sokola za otadžbinu«, predugačak je za ovako malen listić kao što je »Sokolić«. Nadalje ne možemo u našem listu da donasamo sve žrtve našeg Sokolstva u svetskom ratu, jer bi to obuhvatalo vrlo omašnu knjigu. Promisli kad bi se svi povelili za Tvojim primerom. Bilo bi dobro kad bi preradio ovaj imenik ili osvrt u zanimiv članak opšteg značaja.

Rešenja iz 8—9 broja »Sokolića«

Križaljka: Vodoravno: 1 Tama, 2 Ohol, 3 Jovan, 4 Atina, 5 Ural, 6 Okov, 7 Nas, 8 Avr, 9 Ah, 10 O, A, 11 Rok, 12 Moj, 13 Eh, 14 Va, 15 Ko, 16 Am, 17 Ala, 18 Uja, 19 Vo, 20 An, 21 Akt, 22 Ovn, 23 Lord, 24 Isak, 25 Avion, 26 Ilija, 27 Okov, 28 Soča, 29 Kos. (U križaljci je pogrešno unišao broj 23!) 30 Ali, 31 Fus, 32 Crv. — Okomito: 1 Ton, 3 Junak, 4 Ala, 6 Orah, 8 Vas, 10 Ika, 11 Reka, 17 Novo, 18 Unuka, 20 Avaj, 22 Osi, 26 Iva, 29 Avram, 30 Ohol, 31 Ovaj, 32 Jama, 33 Avala, 34 Okov, 35 Tri, 36 Nos, 37 Sokoli, 38 Njujork. —

Popunjalka: Vodoravno: 1 Lazo, 5 Soko, 9 Iran, 10 Orep (Pero), 11 Par, 12 Orao, 16 Isa, 17 Ap, 18 Svadba, 20 At, 21 Ar, 22 Da, 23 To, 25 Ren, 27 Nela, 29 Ston, 31 An, 32 Li, 34 Na, 35 Vo, 37 Apatit, 40 Rž, 42 Ivo, 44 Ovan, 45 Ove, 46 Nana, 48 Etan, 49 Osam, 50 Rača, 30 Jaz. — Okomito: 1 Lipa, 2 Arap, 3 Zar, 4 On, 5 So, 6 Ori, 7 Kesa, 8 Opat, 12 Ov, 13 Rad, 14 Ada, 15 Ob, 18 Sretna, 19 Atlant, 21 Arsa, 24 Oaza, 26 No, 28 Ej, 32 Lav, 33 Ita, 35 Vino, 36 Ovas, 38 Po, 39 In, 40 Rvač, 41 Žena, 43 Ona, 45 Ota, 47 Am, 48 Er.

Popunjalka Sastavio naraštajac Miodrag Arandelović, Vukovar

Vodoravno: 1) Zanimanje. 4) Hunski voda. 5) Jevrejski patrijarh. 7) Glasoviti rimski vojskovođa. 9) Predlog (obratno). 11) Ivica reke. 15) Zamenica. 17) Ceo. 18) Prestonica Nemanjina. 21) Deo dana. 22) i 23) Ženska imena (razl.). 24) Naša neoslobodena pokrajina. 25) Muško ime. 26) Domaća životinja. 27) Deo cirkusa.

Okomito: 1) Piće. 2) Zamenica. 3) Sprava za tkanje. 4) Pripadnik narodnosti. 6) Reka u Srbiji. 7) Ptica. 8) Rečno ostrvo. 10) Perzijski car. 12) Muslimansko muško ime. 13) Industrijska biljka. 14) Planina u našoj državi. 16) Slovo crkvenoslovenskog jezika. 19) Konj (padež). 20) Ime jednog industrijskog područja u Nemačkoj.

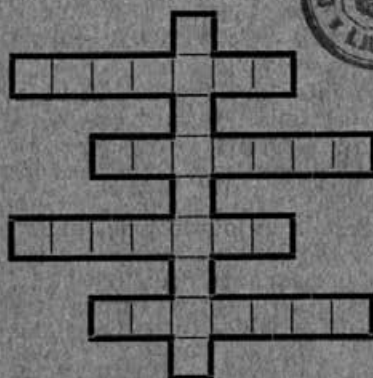
Križanka

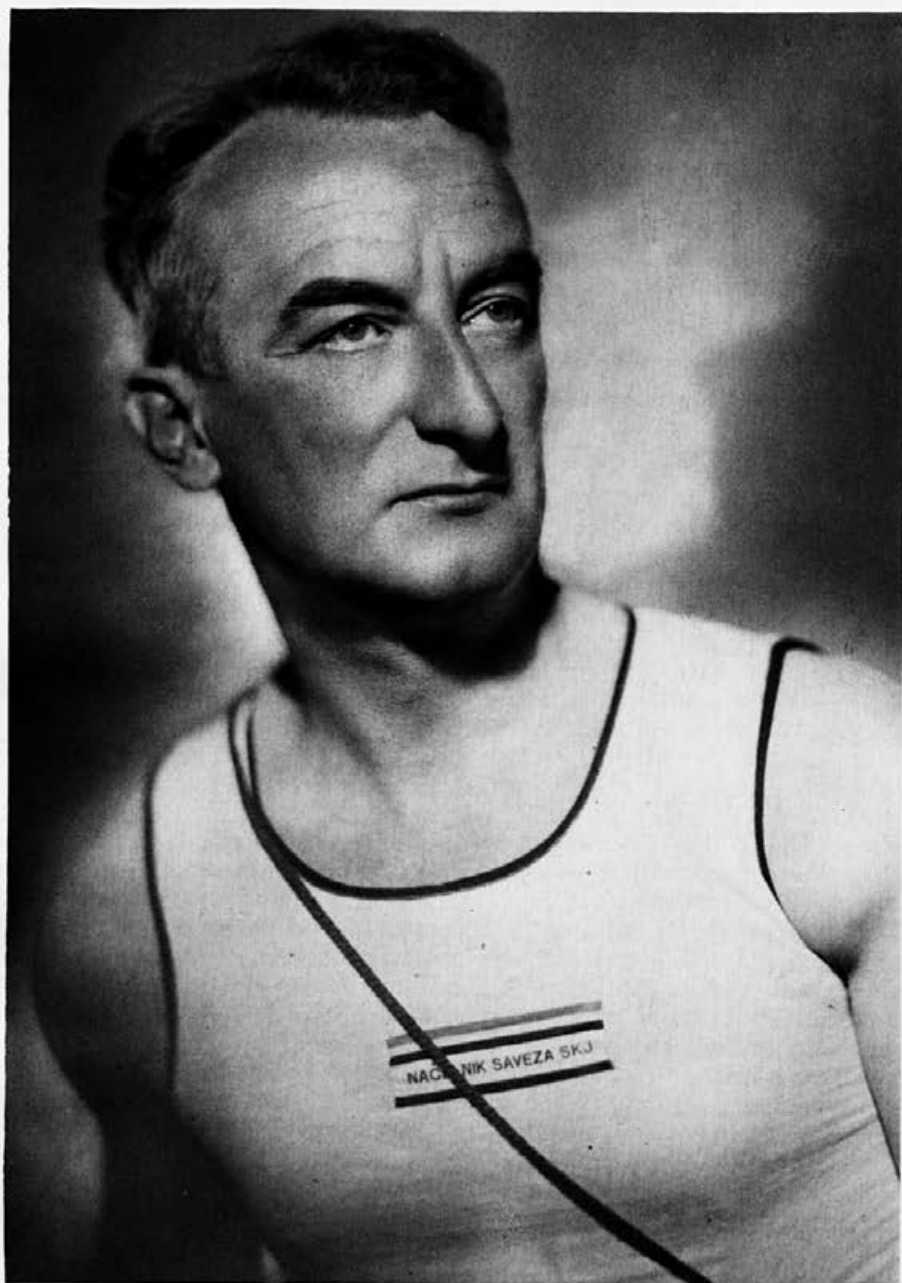

P. Medič, Ljubljana

Navpik: Poljski maršal

Vodoravno: Ljudski koledar, kovina, hodnik, Sokolski list.

Nikola Subota

